

Complexnummer: 511634

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Wickenburgh

Aantal complexonderdelen

4

Monumentnummers van complexonderdelen

511635, 511636, 511637, 511638

Woonplaats

't Goy

Gemeente

Houten

Provincie

Utrecht

Locatie van het hoofdoject

Wickenburghseweg 19, 3997 MT te 't Goy

Complexomschrijving

Inleiding

De geschiedenis van de huidige HISTORISCHE BUITENPLAATS Wickenburgh gaat vermoedelijk terug tot de Karolingische tijd, toen het werd gesticht onder de naam Westrum of Westerhem. Tot 1300 zijn geen gegevens bekend omtrent de verschijningsvorm en functie, alhoewel aangenomen mag worden dat het om een versterkt huis ging. In 1300 wordt Wickenburgh in een charter als een Stichts leen genoemd onder de naam Westenstein. Het betreft een verdedigbaar huis, dat door de toenmalige eigenaar voor de bisschop beschikbaar wordt gesteld, wanneer dat in tijden van oorlog nodig mocht zijn. Vermoedelijk is het huis Westenstein tijdens één van de vele oorlogen in het gebied verwoest, want in 1381 komt voor het eerst de naam Wickenburgh voor. Het betreft dan geen verdedigbaar huis, maar een omgrachte hofstede. De hofstede wordt voor het eerst afgebeeld op een tekening uit 1641 van Jan van Diepenem. Op de tekening staat een monumentale dwarhuisboerderij, gelegen aan een praktisch ronde vijver met daarin een rond eiland, waarop vermoedelijk het vroegmiddeleeuwse huis heeft gestaan. Op de tekening staan ook de van oorsprong uit de zestiende eeuw stammende duiventoren en de oprijlaan afgebeeld vanaf de Hoogdijk. Genoemde oprijlaan werd in 1720 verlengd tot aan de Beusichemseweg. In 1777 werd een oprijlaan vanaf de Jonkheer Ramweg aangelegd richting Schalkwijk. Volgens een tekening uit 1794 is het voorhuis met een verdieping verhoogd en verbouwd tot herenhuis. Aan het eind van de zeventiende eeuw werden vermoedelijk het koetshuis en de tuinmanswoning annex boerderij (1785) gerealiseerd, waarmee de ontwikkeling van een buitenplaats een aanvang nam. Ook de aanleg van een formele tuin in dezelfde periode onderstrepen dit. Pas in de loop van de negentiende eeuw zou de boerderijfunctie steeds meer op de achtergrond raken. Rond 1840 werd evenwijdig aan de oude oprijlaan een tweede oprijlaan aangelegd, waardoor tussen beide lanen een brede zichtas op het huis ontstond. Deze situatie bestaat nog

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

steeds. Tussen 1860 en 1870 werd het boerderijgedeelte tot dezelfde hoogte opgetrokken als het woongedeelte. In 1872 begon men met de aanleg van een Engelse landschapstuin rond het huis, waardoor in grote lijnen een park ontstond die thans nog bestaat. Ontwerper en/of tuinarchitect zijn niet bekend. De vijver voor het huis werd vergroot, waarvoor de Wickenburghseweg ter plaatse in noordelijk richting werd verlegd. De aanleg van het Amsterdam-Rijn kanaal tussen 1934 en 1952 had tot gevolg dat de relatie met het dorp Schalkwijk, middels de tweede oprijlaan, verloren ging. Het kanaal kwam pal achter de buitenplaats te lopen. De oprijlaan werd van de buitenplaats afgesneden en verloor daarmee zijn functie. Het landhuis werd in 1951 gedeeltelijk door brand verwoest. Het westelijk deel, met opkamer en keuken, gingen verloren en zijn niet herbouwd.

Omschrijving

De historische buitenplaats WICKENBURGH, gelegen aan de Wickenburghseweg, bestaat uit de volgende complexonderdelen: 1 landhuis 2 duiventoren 3 park 4 natuurstenen bekroningen van de hekpijlers

De toegang tot het landgoed bevindt zich aan de noordwest zijde. Twee hekpijlers (zie complexonderdeel 4) langs de Wickenburghseweg markeren de toegang. In het verlengde hiervan, aan de overzijde van de weg, bevindt zich het deel van de oprijlaan, dat eindigt bij de Beusichemseweg. Dit deel van de oprijlaan is niet meer in gebruik. De huidige oprijlaan loopt langs de westelijke grens in zuidwestelijke richting en buigt daarna in oostelijke richting af om ten zuiden van het landhuis (complexonderdeel 1) te eindigen. Hier liggen, ten zuiden van de oprijlaan de voormalige dienstwoningen, waaronder het laat zeventiende-eeuwse en sterk verbouwde koetshuis met koetsierswoning en een voormalig washuisje uit de negentiende eeuw. Het in landschapsstijl aangelegde park (complexonderdeel 3) met vijver, waaraan de duiventoren (complexonderdeel 2) is gelegen, heeft een zichtas ten noorden van het landhuis en een parkbos ten zuiden ervan.

N.B. De dienstwoningen, het koetshuis met koetsierswoning en het voormalige washuisje zijn voor bescherming van ondergeschikt belang. Dit geldt ook voor de tennisbaan uit de jaren '20 van de 20ste eeuw ten zuidoosten van het washuisje.

Waardering

De historische buitenplaats Wickenburgh is van algemeen belang, vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde door de ontstaansgeschiedenis van versterkt middeleeuws huis tot omgrachte hofstede in de periode 1300 en 1800 en tot landgoed met Engelse landschapstuin vanaf 1800 tot 1900. Tevens van waarde als karakteristiek voorbeeld van een tot landhuis gevormde hofstede met een landschappelijk aangelegd park met bijbehorende complexonderdelen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 511635

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	13 juli 1999
Kadaster deel/nr	82753/115

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>					
't Goy	Houten	Utrecht					
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Wickenburghseweg	19			3997 MT	't Goy		
Wickenburghseweg	17			3997 MT	't Goy		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>			<i>Grondperceel</i>	
Houten	L					128	
Houten	L					129	

Omschrijving**

Omschrijving complexonderdeel 1

Een aan de noordwestzijde op de historische buitenplaats 'Wickenburgh' gelegen, deels onderkelderde, WOONHUIS met het karakter van een landhuis bestaat uit twee bouwlagen op L-vormige plattegrond onder een met grijze Hollandse pannen gedekt en na de brand van 1951 vernieuwde schilddak. De uit grauwe baksteen opgetrokken in thans wit gesaust. De asymmetrische ingedeelde voorgevel (noorden) is zes vensterassen breed en heeft van links naar rechts twee fenêtres-a-terre, een dubbele tuindeur, twee fenêtres-a-terre en een venster met dubbel draairaam (zeslichts). Op de verdieping bevinden zich zes dubbele draairamen (vierlichts). De rechter zijgevel is na de brand van 1951 herbouwd. Het grenst aan een terras dat de omvang heeft van het bouwdeel dat tijdens de brand verloren is gegaan. De gevel is op de begane grond drie vensterassen breed met rechts een deur met bovenlicht en heeft op de verdieping één venster. De linker zijgevel is op de begane grond vier vensterassen breed en heeft op de verdieping drie vensters. De achtergevel heeft rechts een topgevel met voorsprong (het korte deel van de L), waarvoor een uit 1910 stammende houten serre onder plat dak is gezet. Het platte dak dient als balkon waarop twee dubbele balkondeuren op uitkomen. De stijlen van de serre zijn verrijkt met gesneden pilasters. De overstekende daklijst rust op gesneden klossen. In de top van de gevel zit een klein vierlichtsvenster. Ter linkerzijde van de voorsprong, in de oksel van het hoofdvolume, bevindt zich een éénlaags, bepleisterde bouwvolume onder plat dak. Rechts bevindt zich een negenruits schuifvenster. In de zijgevel van de korte L-poot bevindt zich links een deur met bovenlicht en een smal venster. De achtergevel van het hoofdvolume is bepleisterd. Op de begane grond bevindt zich één schuifvenster met rechts een kleine aanbouw. Op de verdieping bevinden zich twee negenruits schuifvensters en een deur die op het plat van de aanbouw uitkomt. In het interieur bevindt zich onder meer een 18de-eeuwse marmeren schouw.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

Het woonhuis is van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische als voorbeeld van een landhuis, voortgekomen uit een middeleeuwse omgrachte hofstede. Tevens heeft het ensemblewaarde als beeldbepalend onderdeel van de buitenplaats 'Wickenburgh' en vanwege de ruimtelijke en functionele relatie met de overige complexonderdelen.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis

Monumentnummer*: 511636

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	13 juli 1999
Kadaster deel/nr	82753/172

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
't Goy	Houten	Utrecht

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
't Goy	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Houten	L			128

*Omschrijving***

Omschrijving complexonderdeel 2

Sinds de Middeleeuwen bezat 'Wickenburgh' het adellijk recht om duiven te mogelijk. Op een kleine landtong langs de vijver bevindt zich een zestiende- eeuwse DUIVENTOREN op ronde plattegrond onder een uitzwenkend, met zink bekleedde, achthoekige spits met windvaan als bekroning, waarop het jaartal 1675 staat. In de spits is een klein dakertje gezet met vijf duivengaten. De torenschacht is boven de gecementeerde plint opgetrokken uit baksteen van diverse formaten. Restauratiesporen dateren van 1675 en 1755. In het laatst genoemde jaar werd de met leien bedekte spits vervangen door de huidige. Aan de zuidoostzijde bevindt zich direct boven de plint een getoogd houten deurtje, dat via een houten trap te bereiken is.

Waardering

De duiventoren is van algemeen belang vanwege cultuur- en architectuurhistorische waarde als vrij zeldzaam en gaaf voorbeeld van een 16de-eeuwse duiventoren, herinnerend aan het middeleeuws adellijk recht dat 'Wickenburgh bezat om duiven te mogen houden. Het heeft tevens ensemblewaarde als ruimtelijke en functioneel onderdeel op het landgoed Wickenburgh, dat beeldbepalend is gelegen aan de vijver in het park.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	Duivenhok(L)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 511637

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	13 juli 1999
Kadaster deel/nr	82754/7

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
't Goy	Houten	Utrecht

Locatiennaam	Locatieomschrijving
't Goy	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Houten	L			128
Houten	L			129

Omschrijving**

Omschrijving complexonderdeel 3

Het in landschapsstijl aangelegde 19de-eeuws PARK met vijver heeft een zichtas ten noorden van het landhuis en een parkbos ten zuiden ervan. Het terrein rond het huis kenmerkt zich door een open, gazonachtig karakter, waarop diverse solitaire (beuken, waaronder rode, eiken, acers iepen, naaldbomen en twee ginkgos biloba) zijn geplant, die de dieptewerking van en naar het huis accentueren. De aanplant van deze bomen loopt ruwweg vanaf 1850 tot 1910. De openheid ten noorden van het huis wordt verder benadrukt door de komvormige vijver met een korte uitloop in westelijke en zuidoostelijke richting. Langs de westkant, op een kleine landtong, bevindt zich de duiventoren. In de vijver liggen twee kleine eilandjes, waarop solitaire geplant zijn. Het terrein aan de oostzijde van de vijver is dicht beplant met bomen en wordt doorkruist door een aantal (slinger)paden. (Hier bevond zich de thans verdwenen wintertuin.) Vanuit het oostelijke deel lopen een aantal zichtassen naar het huis. Ongeveer ter hoogte van het washuisje loopt in oostelijke richting een recht pad dat als scheidslijn fungeert tussen de landschappelijke tuin aan de noordzijde en het dicht begroeide parkbos aan de zuidzijde. Dit rechte pad komt uit op een laan die langs de oostgrens van het landgoed loopt. Deze laan stamt uit 1820 en werd oorspronkelijk gebruikt als kerkenpad. Deze lag in het verlengde van de oprijlaan die naar Schalkwijk liep. Deze laan ligt grotendeels ingeklemd tussen twee (kavel)sloten en eindigt in de uiterste zuidoosthoek van het landgoed. Twee moderne pijlers markeren hier de niet meer in gebruik zijnde achteringang tot het landgoed. Van hieruit loopt tevens een pad dat het parkbos in westelijke richting diagonaal doorsnijdt en stamt uit de tijd dat Wickenburgh een landschappelijke aanleg kreeg (1872). Het heeft vanaf 1872 tot de aanleg van het Amsterdam-Rijnkanaal gediend als oprijlaan. Oorspronkelijk had dit pad een meer gekromde loop. Het huidige diagonale pad eindigt even ten oosten van het washuisje. Het westelijke deel van het parkbos wordt doorsneden door een slingerpad dat tevens langs een in 1980 langs de westgrens gegraven kleine komvijver voert. Het noordelijke deel van het landgoed,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

aan de overzijde van de Wickenburghseweg, kenmerkt zich door een open weide dat ingeklemd ligt tussen twee niet meer in gebruik zijde oprijlanen. De noordgrens ligt langs de Beusichemseweg, van waaruit een zichtas over de open weiden naar het landhuis loopt. De dieptewerking wordt geaccentueerd door de laanbeplanting (beuken en eiken) langs de oude oprijlanen.

N.B. Ten zuidoosten van het washuisje ligt een tennisbaan, bestaande uit een betonnen vloer uit de jaren twintig van de 20ste eeuw, welke voor bescherming van ondergeschikt belang is.

Waardering

Het park met parkbos van de buitenplaats Wickenburgh is van algemeen belang vanwege de tuinarchitectuurhistorische waarde als goed voorbeeld van een landschappelijke parkaanleg uit de negentiende eeuw, welke tevens grote ensemblewaarde heeft door de ruimtelijke relatie met de overige complexonderdelen.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

Monumentnummer*: 511638

Status rijksmonument
Inschrijving register* 13 juli 1999
Kadaster deel/nr 82753/158

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
't Goy Houten Utrecht

Locatiennaam Locatieomschrijving
't Goy

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Houten L 128

Omschrijving**

Omschrijving complexonderdeel 4

Het TOEGANGSHEK aan het begin van de oprijlaan aan de Wickenburgseweg bestaat uit twee hekpijlers met natuurstenen bekroning en een dubbel spijlenhek. De uit baksteen opgetrokken pijlers zijn in 1982 vernieuwd. De bekroning van de pijlers, stammend uit het eerste kwart van de achttiende eeuw, bestaat uit vlakke natuurstenen panelen, waarop aan de voorzijde de naam "Wicken" (rechts) en "Burgh" (links) is geschilderd. Hierboven bevindt zich op beiden pijlers een onbewerkte, vierkante voet, waarop een natuurstenen vaas in Lodewijk XV stijl is gezet. Het smeedijzeren hekwerk bestaat uit twee scharnierende delen of hekken. De hekken zijn opgebouwd uit spijlen met een puntige uiteinden die doormiddel van drie platte regels bij elkaar worden gehouden. De bovenste regels verlagen zich naar het midden.

Waardering

Het toegangshek is van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een bekroning van een hekpijler uit het eerste kwart van de achttiende eeuw in Lodewijk XV stijl en een dubbel inrijhek. Het toegangshek, welke de entree tot de buitenplaats bepaalt, heeft ensemblewaarde door de ruimtelijke en functionele relatie met de overige complexonderdelen.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Voorwerpen op pleinen en dergelijke Erfscheiding(D) Hekpijler
Voorwerpen op pleinen en dergelijke Erfscheiding(D) Hek

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument